

*Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser**Til § 1*

Til nr. 1

Serviceovens § 67 a har i praksis givet anledning til en vis uklarhed om forholdet mellem omsorgspligten og brug af magtanvendelse. Med den foreslåede tilføjelse vil der ske en præcisering af, at hjælp, omsorg og pleje m.v. skal ydes efter en konkret og individuel vurdering af behovet. Dette skal også ske i situationer, hvor den pågældende ikke er i stand til at give samtykke hertil. Hjælpen kan dog ikke ydes ved brug af fysisk tvang/magtanvendelse. Ved fysisk tvang forstås ikke nødvendige støttegreb og kropsstøtte.

Fysisk kropsstøtte, som har til formål at modvirke effekten af rykvisse kramper, spasticitet etc. eller har til formål at guide, berolige og lign., kan således ikke betegnes som fysisk magtanvendelse.

Fysisk magtanvendelse, som går udover den almindelige fysiske kropsstøtte fx i forbindelse med gennemførelsen af personlig hygiejne m.v., vil ikke være lovlig med mindre, der er hjemmel hertil.

Magtanvendelse er ikke et præcist definerbart begreb. Det beror især på den enkelte eksempelvis udviklingshæmmedes personlige grænser for, hvornår motivation, overtalelse, guidning og et let pres går over til at være et fysisk overgreb. Den enkeltes subjektive opfattelse af at gå over stregen kan være en udmærket rettesnor i situationen. Det kan ligeledes være en støtte for vurderingen, at der er åbenhed om, hvordan den kommunale eller amtskommunale myndighed og det udførende personale forholder sig i en given situation, herunder betydningen af at arbejde med holdninger og etik.

Det hører også under den socialfaglige indsats, at hjælpe andre beboere, således at fx en dement ikke overskrider deres grænser. Det falder derfor uden for magtanvendelsesreglerne og inden for omsorgspligten, at bede – og om nødvendigt ved almindelig kropsstøtte føre en dement ud fra en anden beboers bolig i en situation, hvor den demente selv måske kan overskue, at han eller hun kan være til gene.

Det er den kommunale eller amtskommunale myndighed, der har ansvaret for og tilsynet med, at hjælpen ydes indenfor lovgivningens rammer. Det er derfor en forudsætning for, at personalet kan varetage omsorgspligten uden anvendelse af fysisk magt, at myndigheden har vejledt og givet retningslinier for, hvordan hjælpen i fx hygiejnesituationer forventes gennemført uden brug af fysisk magt. Derudover er det nødvendigt, at ledelsen i botilbudet giver anvisninger til personalet om, hvordan arbejdet skal tilret-

telægges, så fysisk magtanvendelse undgås. Der vil på dette område være behov for løbende uddannelse om reglerne anvendelse, herunder om metoder til at undgå brug af fysisk magt ved varetagelsen af omsorgspligten. Uddannelsesindsatsen og udviklingen af nye pædagogiske metoder vil skulle ske som led i den løbende forpligtigelse de driftsansvarlige myndigheder i forvejen har herfor.

Til nr. 2

Til § 109 a, stk. 1

Den foreslåede ændring indebærer, at de skærpede betingelser om, at der skal være »nærliggende« risiko for »væsentlig« personskade og at forholdene skal gøre anvendelse af alarm- eller pejlesystemer »absolut« påkrævet, bortfalder.

Der vil således være tale om en lempelse af de nugældende kriterier. Der skal dog fortsat være dokumenteret en risiko for personskade og forholdene skal gøre indgrebet påkrævet for, at kommunen eller amtskommunen kan træffe afgørelse om at anvende alarm- eller pejlesystemer overfor de pågældende personer.

Den særlige retssikkerhedsgaranti der ligger i, at det sociale nævn skal godkende kommunens eller amtskommunens afgørelse, hvis beslutningen er truffet mod den pågældendes vilje, opretholdes.

De generelle principper i serviceovens § 109, stk. 4, om at anvendelse af magt skal stå i rimeligt forhold til det, der søges opnået (proportionalitetsprincippet) og om, at mindre indgribende foranstaltninger, der er tilstrækkelige, skal anvendes (mindsteindgrebsprincippet) vil efter forslaget fortsat være gældende.

Hensigten med forslaget om at lempe kriterierne tager sigt på, at ændre vurderingen fra, at der skal være tale om væsentlig personskade og at det skal være absolut påkrævet for, at foranstaltningen om alarm- eller pejlesystemer skal kunne anvendes, til at dette skal kunne ske, når der vurderes at være en risiko for, at den pågældende eller andre vil kunne lide personskade, hvis et af disse systemer ikke anvendes i en periode og forholdene gør foranstaltningen påkrævet for at kunne afværge den vurderede risiko.

Risikoen skal efter forslaget ikke være ubetydelig. Den pågældendes betydelige og varigt nedsatte psykiske funktionsevne vil således skulle vurderes i forhold til pågældendes orienteringsevne samt evne til at klare sig på egen hånd uden for bo- eller dagtilbudet.

Den konkrete individuelle vurdering vil i det enkelte tilfælde skulle ske på grundlag af en faglig dokumentation for den pågældendes helbredstilstand og hvad følgerne heraf vil være på det givne tidspunkt for